

Kao što je poznato, Leonardo je kasnije stvorio sličnu, ali sofisticiraniju vizualnu rekonstrukciju Vitruvijeve teorije u poznatom crtežu poznatom kao Vitruvijski čovjek (Venecija, Galleria dell'Accademia, f. 228), koji osim toga datira iz godina. u kojoj su i Leonardo i Francesco bili u Milanu.

Teško je reći je li Franjo bio potaknut da doda vizualizaciju ove Vitruvijeve teorije nakon svog susreta s Leonardom ili obrnuto.

Mogući recipročni utjecaji između njih (uključujući, između ostalog, dizajn tvrđava s uglovima zidova prikladnih za suočavanje s novim vatrenim oružjem, te mehaničke prikaze u Franjinom ugovoru i u Madridskom rukopisu I Leonarda), također ako u dio koji je već demonstriran, oni predstavljaju otvoreni problem.

Temeljena na proporcijama ljudskog tijela, arhitektura stoga teži ljudskoj mjeri unutar duboko antropocentrične vizije.

Strojevi su zbog svoje povezanosti s arhitekturom uključeni u ovu dimenziju. Čovjek, često prisutan (iako s čisto ornamentalnom vrijednošću) u Taccolinim mehaničkim slikama, u Francescovim je potpuno odsutan, sav je koncentriran na stroj.

Oni, međutim, vraćaju ljudsku dimenziju u dubljem smislu, zbog bliske povezanosti s arhitekturom i racionalnosti njihove reprezentacije, temeljene na mnogo rigoroznijoj upotrebi perspektive od Taccoline.

Zahvaljujući korištenju perspektive, Francesco je tada stvorio svojevrstu anatomiju stroja, sposobnu vizualizirati unutarnju strukturu stroja, njegove sastavne dijelove i njihove relativne odnose s strogošću i realizmom. Iste godine Leonardo je u svojim anatomskim studijama primijenio analogna vizualna rješenja za prikaz ljudskog tijela.

energije.

Međutim, inovacije u Ugovoru nisu ograničene na vizualizaciju strojeva. Tipovi strojeva prisutnih u dvama izdanjima djela svakako su, kao što je spomenuto, još uvijek oni iz Codicetta i Opusculuma. Sada su, međutim, prikazani u organskom obliku, s tekstom komentara na pojedinačne projekte te kroz podjele i grupiranja izvedene na temelju općih načela, kao u slučaju mlinova, smanjenim brojem u odnosu na prethodne radove. a podijeljena, u drugoj verziji Tretiranog, prema vrsti motivske

Stoga postoji tendencija prevladavanja pojedinačnih slučajeva, prema sustavnijem tretmanu, teorijskim i općim kategorijama.

Važnost Ugovora je, međutim, prije svega kulturološke prirode, a rad, u svom mehaničkom dijelu, svakako se ne može smatrati praktičnim radioničkim priručnikom. Unatoč tome, čak je i s ove točke gledišta napredniji od Taccolinih tekstova, koji su, napisani na latinskom, još udaljeniji od svijeta prakse.

Među potencijalne čitatelje Ugovora treba barem uvrstiti one 'vrhunске' obrtnike i one inženjere koji su u istim godinama, u različitim oblicima, sudjelovali u istom procesu kulturne emancipacije. Kao što ćemo kasnije bolje vidjeti, čitatelji Traktata bi uključili i Leonarda.

Leonardo da Vinci

U godinama u kojima je Francesco izradio dvije verzije Traktata, Leonardo je također pokušao dati teorijske i znanstvene temelje mehaničkom i umjetničkom dizajnu. Međutim, njegov kulturni projekt bio je mnogo ambiciozniji i složeniji. Za razumijevanje ove konvergencije namjera, ali i razlike putova i ishoda, potrebno je nakratko ući u Leonardov svijet.

1. Leonardo je rođen u Vinciju 1452., a ubrzo se preselio u Firencu. Od 1472. bio je upisan u društvo slikara San Luce, ali je već neko vrijeme boravio u gradu, gdje je počeo pohađajući radionicu Andrea di Michelea poznatog kao Verrocchio, a potom radio samostalno.
2. Godine 1482. napustio je Firencu i, stavivši se u službu Maura, preselio se u Milano.
3. Ondje je ostao gotovo dvadeset godina, sve do 1499., kada se nakon pada obitelji Sforza vratio u Firencu nakon zaustavljanja u Veneciji i Mantovi.

Ovdje je živio nekoliko godina, ali s čestim prekidima zbog putovanja, čak i dugih: na primjer, u Romagni, kao vojni inženjer nakon Cesarea Borgie (1502.), u Piombinu i konačno u Milanu, gdje je ponovno boravio u staji od 1508.-1509. do 1513., kada ga je izbor pape Lava X (Giovanni di Lorenzo de' Medici) naveo da se preseli u Rim, u Vatikan, zaštićen od moćnog Giuliana de' Medicija, brata pape (obojujica su bili sinovi od Lorenzo Veličanstveni).

Konačno, 1516. godine preselio se u Amboise u Francuskoj, na dvor kralja Franje I. Ondje je umro 1519., dočekan od kralja, prema legendi koju je prikupio Benvenuto Cellini, ne samo kao veliki kipar, slikar i arhitekt, ali prije svega kao "Veliki filozof".

Prateći nit Leonardovih životnih izbora i kretanja, dojam je dojam njegovog pokušaja da se oslobodi neposrednih obveza, tipičnih rokova općenito renesansne radionice, a posebno rada slikara.

Firenca koju je Leonardo odlučio napustiti s trideset godina vrvjela je vrlo aktivnim trgovinama.

O odluci da napusti Firencu kako bi se stavio u službu moćnog suda poput onog Moroa, te o kasnijim i sličnim izborima, zasigurno je težila nada da će dobiti plaću (ili nešto slično) što bi mu omogućilo da posveti vrijeme, bez ograničenja, kruto, na istraživačku aktivnost koja je, rođena kao funkcija mehaničkog i umjetničkog dizajna, s godinama težila poprimiti sve autonomniji i čisto znanstveni karakter.

Kako Leonardo nije bio ni liječnik ni pripadnik akademskog svijeta, za njega su jedinu mogućnost zarade kompatibilne s takvim intelektualnim životom predstavljali sudovi: u Milanu vojvodski dvor Sforza i, nakon 1499., španjolski; papinski dvor u Rimu; konačno, francuski kraljevski dvor u Amboiseu.

Kašnjenja u realizaciji njegovih slikovnih djela (poslovičnih onih vezanih za Posljednju večeru) potvrđuju rečeno, kao i sveukupno vrlo mali broj takvih djela. Apsolutna remek-djela, naravno, ali vrlo malo u usporedbi s onima koje su stvorili drugi veliki umjetnici tog vremena, od Raffaella Sanzija do Michelangela Buonarrotija.

